

— є незамінним у випадках, коли окремо взятих транспортно-трасологічних даних недостатньо для визначення кута між повздовжніми осями велосипеда та транспортного засобу при контактуванні;

— дає можливість визначити всі елементи та послідовність травматизації потерпілого під час наїзду транспортного засобу;

— дає змогу встановити обставини нетипових ДТП при незвичних позах велосипедистів (пішоходів) в момент первинного удару транспортним засобом;

— дозволяє з точністю диференціювати – рухалася особа на велосипеді чи пішки і вела велосипед поруч з собою;

— дає можливість перевірити експертні версії, висунуті при уявному моделюванні, а отже, запобігти в подальшому помилкових висновків.

Список використаних джерел:

1. Деркач Р. В. Аналіз причин смертності загиблих в дорожньо-транспортних пригодах у м. Києві. *Судово-медична експертиза*. Київ, 2014 № 2. С. 303.

2. Сімакова-Єфремян Е. Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-медичних досліджень : дис. ... докт. юрид. наук URL : http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Simakova/d_Simakova.pdf (дата звернення: 19.01.2019).

3. Плевинский П. В. Судебно-медицинская и комплексная экспертиза современной автомобильной травмы. Одесса : Астропринт, 2017. С. 168–170.

4. Васильев В. Л. О перспективных вопросах комплексной судебно-медицинской и автотехнической экспертизы. *Избранные вопросы судебно-медицинской экспертизы*. Хабаровск, 2008 № 9. С. 15–18 URL : www.forens-med.ru/book.php?id=2205 (дата звернення: 19.01.2019).

5. Козлов С. В., В'юн В. В., Алексін Г. Б. Перспективи використання 3-D-моделювання при реконструкції умов та обставин дорожньо-транспортної події. *Судово-медична експертиза*. Київ, 2018 № 1. С. 78–81.

УДК 343.98

*Глуценко С. І., старший судовий експерт Сумського відділення Харківського НДІСЕ,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7230-7413>,
e-mail: glsvetlana@ukr.net*

МЕЖИ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕКСПЕРТІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КОМПЛЕКСНИХ БУДІВЕЛЬНО-ТЕХНІЧНИХ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПИТАННЯ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ПІДТВЕРДЖЕННЯ РОЗРАХУНКІВ РОЗМІРУ ПАЙОВОЇ УЧАСТІ ЗАБУДОВНИКА У РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

На сьогодні ринок будівництва в Україні є одним з найбільш активно зростаючих. Масштабне будівництво дає не лише прибуток забудовникам, але й забезпечує житлом чималу кількість населення. Водночас не варто нехтувати тим, що зростання ринку будівництва позитивно впливає на розвиток регіонів. Насамперед, це досягається тим, що норми Закону України від 17.02.2011 № 3038 «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] покладають обов'язок на забудовника сплачувати кошти у вигляді пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, в якому здійснюється будівництво.

Однак мають місце непоодинокі випадки, коли забудовники нехтують своїми обов'язками щодо сплати пайової участі, внаслідок чого порушуються кримінальні провадження. Також часто між забудовником та органом місцевого самоврядування, на який покладено обов'язки щодо визначення розміру пайової участі та укладання договору, виникають спори, які вирішуються у Господарських судах. Отже, до експертних установ надходять звернення щодо проведення судових експертиз та експертних досліджень з питань, які виникають внаслідок реалізації норм Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо сплати забудовниками пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту.

На вирішення судової експертизи або експертного дослідження виносяться такі питання:

1. Чи підтверджується документально та відповідає вимогам Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» розрахунок величини пайової участі по об'єкта будівництва на суму _____ грн, наведений у додатку до договору № ____ від _____ про залучення, розрахунок розміру і використання коштів пайової участі замовників будівництва у розвитку інфраструктури населеного пункту?

2. Чи підтверджуються документально висновки акту контролюючого органу щодо несплати до бюджету населеного пункту забудовником коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту на суму _____ грн?

3. Чи підтверджуються документально висновки акту контролюючого органу щодо нанесення збитків бюджету населеного пункту внаслідок несплати до бюджету забудовником коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту на суму _____ грн?

Враховуючи приписи «Загальної методики призначення та проведення комплексних судових експертиз, що виконуються комісією експертів» [2] вирішення даного роду питань потребує залучення експертів різних галузей знань, а саме експерта, який має експертну кваліфікацію за спеціальністю 10.6 «Дослідження об'єктів нерухомості, будівельних матеріалів, конструкцій та відповідних документів», та експерта, який має експертну кваліфікацію за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 11.2 «Дослідження документів про економічну діяльність підприємств і організацій». Тобто, дані питання є предметом комплексної будівельно-технічної та економічної експертизи. Необхідність призначення саме комплексної експертизи зумовлена особливостями розрахунку розміру пайової участі забудовника у розвитку інфраструктури населеного пункту та порядком сплати таких коштів, визначеними нормами Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».

Статтею 40 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено, що порядок залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту встановлюють органи місцевого самоврядування відповідно до цього Закону. Тобто, при проведенні експертизи необхідно вивчити вимоги нормативних актів органу місцевого самоврядування щодо порядку залучення, розрахунку розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, у якому проводиться будівництво.

Замовник, який має намір щодо забудови земельної ділянки у відповідному населеному пункті, зобов'язаний взяти участь у створенні і розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населеного пункту, крім випадків, передбачених зазначеним Законом.

Пайова участь у розвитку інфраструктури населеного пункту полягає у перерахуванні замовником до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію до відповідного місцевого бюджету коштів для створення і розвитку зазначеної інфраструктури.

До пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не залучаються замовники у разі будівництва:

- 1) об'єктів будь-якого призначення на замовлення державних органів або органів місцевого самоврядування за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;
- 2) будівель навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту, медичного і оздоровчого призначення;
- 3) будинків житлового фонду соціального призначення та доступного житла;
- 4) індивідуальних (садибних) житлових будинків, садових, дачних будинків загальною площею до 300 квадратних метрів, господарських споруд, розташованих на відповідних земельних ділянках;
- 5) об'єктів комплексної забудови територій, що здійснюється за результатами інвестиційних конкурсів або аукціонів;
- 6) об'єктів будівництва за умови спорудження на цій земельній ділянці об'єктів соціальної інфраструктури;
- 7) об'єктів, що споруджуються замість тих, що пошкоджені або зруйновані внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;
- 8) об'єктів, передбачених Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, за рахунок коштів інвесторів;
- 9) об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури, об'єктів енергетики, зв'язку та дорожнього господарства (крім об'єктів дорожнього сервісу);
- 10) об'єктів у межах індустріальних парків на замовлення ініціаторів створення індустріальних парків, керуючих компаній індустріальних парків, учасників індустріальних парків.

11) об'єктів, які згідно з державним класифікатором будівель та споруд належать до будівель сільськогосподарського призначення;

12) об'єктів, які згідно з державним класифікатором будівель та споруд належать до будівель і споруд підприємств харчової промисловості;

13) об'єктів, які згідно з державним класифікатором будівель та споруд належать до силосів для зерна та складських майданчиків (для зберігання сільськогосподарської продукції).

Величина пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту визначається у договорі, укладеному з органом місцевого самоврядування (відповідно до встановленого органом місцевого самоврядування розміру пайової участі у розвитку інфраструктури), з урахуванням загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта, визначеної згідно з будівельними нормами, державними стандартами і правилами. При цьому не враховуються витрати на придбання та виділення земельної ділянки, звільнення будівельного майданчика від будівель, споруд та інженерних мереж, влаштування внутрішніх і позамайданчикових інженерних мереж і споруд та транспортних комунікацій.

У разі якщо загальна кошторисна вартість будівництва об'єкта не визначена згідно з будівельними нормами, державними стандартами і правилами, вона визначається на основі встановлених органом місцевого самоврядування нормативів для одиниці створеної потужності.

Встановлений органом місцевого самоврядування для замовника розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту не може перевищувати граничний розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту. Граничний розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту з урахуванням інших передбачених законом відрахувань не може перевищувати:

1) 10 відсотків загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта – для нежитлових будівель та споруд;

2) 4 відсотки загальної кошторисної вартості будівництва об'єкта – для житлових будинків.

Органам місцевого самоврядування забороняється вимагати від замовника будівництва надання будь-яких послуг, у тому числі здійснення будівництва об'єктів та передачі матеріальних або нематеріальних активів (зокрема, житлових та нежитлових приміщень, у тому числі шляхом їх викупу), крім пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту, передбаченої цією статтею, а також крім випадків, визначених частиною п'ятою статті 30 цього Закону.

Частиною п'ятою статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено наступне. Якщо технічними умовами передбачається необхідність будівництва замовником інженерних мереж або об'єктів інженерної інфраструктури (крім мереж, призначених для передачі та розподілу електричної енергії, трубопроводів, призначених для розподілу природного газу, транспортування нафти та природного газу) поза межами його земельної ділянки, розмір пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту зменшується на суму їх кошторисної вартості, а такі інженерні мережі та/або об'єкти передаються у комунальну власність. У разі якщо кошторисна вартість будівництва інженерних мереж та/або об'єктів інженерної інфраструктури перевищує розмір пайової участі замовника у розвитку інфраструктури населеного пункту, орган місцевого самоврядування приймає рішення про відшкодування замовнику різниці між здійсненими витратами та розміром пайової участі замовника у розвитку інфраструктури населеного пункту.

Договір про пайову участь у розвитку інфраструктури населеного пункту укладається не пізніше ніж через 15 робочих днів з дня реєстрації звернення замовника про його укладення, але до прийняття об'єкта будівництва в експлуатацію. Невід'ємною частиною договору є розрахунок величини пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту.

Отже, виходячи з вищенаведених норм Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» при вирішенні поставлених перед експертами питань до компетенції експерта-будівельника належить наступне коло питань:

— документальне підтвердження кошторисної вартості будівництва об'єкта, зменшеної на суму витрат на придбання та виділення земельної ділянки, звільнення будівельного майданчика від будівель, споруд та інженерних мереж, влаштування внутрішніх і позамайданчикових інженерних мереж і споруд та транспортних комунікацій;

— документальне підтвердження кошторисної вартості будівництва інженерних мереж або об'єктів інженерної інфраструктури (крім мереж, призначених для передачі та розподілу електричної енергії, трубопроводів, призначених для розподілу природного газу, транспортування нафти та природного газу) поза межами земельної ділянки замовника будівництва.

До компетенції експерта-економіста належить наступне коло питань:

— документальне підтвердження джерела фінансування будівництва об'єкта;
— документальне підтвердження повноти сплати коштів пайової участі до місцевого бюджету відповідно до умов договору.

Питання щодо відповідності вимогам Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» розрахунку величини пайової участі по об'єкта будівництва, на думку автора, має вирішуватись експертами комплексно.

Список використаних джерел:

1. Про регулювання містобудівної діяльності : закон України від 17.02.2011 № 3038. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17> (дата звернення: 19.02.2019).

2. Загальна методика призначення та проведення комплексних судових експертиз, що виконуються комісією експертів (із змінами, внесеними рішенням Координаційної ради від 12.09.2014), реєстраційний код 0.1.16. Реєстр методик Міністерства юстиції України.

УДК 343.98

*Даньшина К. М., ст. наук. співробітник Харківського НДІСЕ,
Філоненко Т. А., судовий експерт Харківського НДІСЕ*

ДО ПИТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ГІДРОЛІЗНОГО ЛІГНІНУ

Питання забезпечення якості навколишнього середовища в Україні пов'язане із зменшенням навантаження на довкілля відходами різного походження. Проблема утилізації відходів промисловості зумовлена зменшенням деяких видів ресурсів і можливістю виготовлення продукції зі вторинної сировини з меншими витратами виробництва та високою якістю кінцевого продукту. За своєю економічною та технічною сутністю утилізація відходів тісно пов'язана із низкою заходів щодо охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів [1–2].

До підприємств, що працюють на відходах виробництва можна віднести гідролізні заводи. На гідролізних заводах переробляють, головним чином, відходи лісопиляльних і деревообробних підприємств: тирсу, здрібнені відходи лісопиляння (обаполи, рейки) і дерев'яну деревину з метою отримання, у тому числі, і такого товарного продукту, як гідролізний лігнін. У технологіях виробництва лігніну на основі відходів рослинної сировини використовують різні методи, які впливають на його властивості [3].

При переробці рослинної сировини комплексним методом відбувається повний гідроліз полісахаридів, а лігнін залишається у вигляді нерозчинного залишку, вологість якого становить 20 %. При комплексній переробці хвойної деревини на целюлозу та інші продукти, коли передбачено гідроліз тільки полісахаридів геміцелюлоз, утворюється розчинний у воді лігнін. Технічний або гідролізний лігнін після гідролізу розведеними кислотами залишається нерозчинним у воді, але відщеплюється невеличка кількість активних груп, які утворюють метиловий спирт, формальдегід, оцтову та мурашину кислоти. У відходах даного виробництва крім гідролізного лігніну присутні залишки рослинної тканини [4].

Незважаючи на розвиток технологій переробної промисловості, питання щодо утворення відходів, які є шкідливими для навколишнього середовища залишається відкритим. Поряд із проблемою забруднення навколишнього середовища постає проблема незаконного виробництва лігніну гідролізного марки Л-4 з метою реалізації його на споживчому ринку за завищеними цінами. Саме тому екологами та працівниками правоохоронних органів було порушено кримінальне провадження та підготовлене клопотання щодо призначення судової експертизи матеріалів, речовин та виробів. Для вирішення поставлених слідчим у судовій експертизі питань були необхідні знання у галузях судово-хімічної та судово-біологічної експертиз, тому проводилась судова комплексна експертиза з дослідження речовин хімічних виробництв і спеціальних хімічних речовин та об'єктів рослинного походження.